

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนกะเหรี่ยง :
ศึกษาเปรียบเทียบกรณีบ้านไร่ป่า อำเภอทองผาภูมิ กับ บ้านสะเน่พ่อง
อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

นางสาวจินตนา กาญจนถวัลย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสังคมวิทยามหาบัณฑิต

ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

ISBN 974-579-983-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018038 I14449429

SOCIO-CULTURAL CHANGES IN KAREN COMMUNITIES :
A COMPARATIVE CASE STUDY OF BANRAIPA VILLAGE
THONGPHAPHUM DISTRICT, AND BANSANAEPHONG VILLAGE
SANGKLHABURI DISTRICT, KANCHANABURI PROVINCE.

MISS JINTANA KANCHANATAWAL

A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of the Requirement
for the Degree of Master of Arts

Department of Sociology and Anthropology

Graduate School

Chulalongkorn University

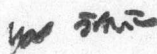
1992

ISBN 974-579-983-1

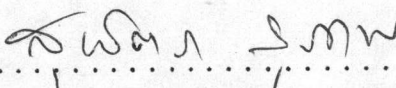

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนกะเหรี่ยง :
ศึกษาเปรียบเทียบกรณีบ้านไร่ป่า อำเภอทองผาภูมิ กับ
บ้านสะเนฟอง อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี
โดย นางสาวจินตนา กาญจนถวัลย์
ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.งามพิศ สัตย์สงวน

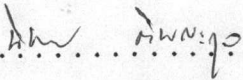
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

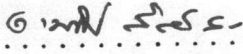

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรราชย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สุพัตรา สุภาพ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา สัญญาวิวัฒน์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเทศ ตินณะกุล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.งามพิศ สัตย์สงวน)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

จินตนา กาญจนถวัลย์ : การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนกะเหรี่ยง : ศึกษาเปรียบเทียบกรณีบ้านไร่ป่า อำเภอทองผาภูมิ กับบ้านสะเนฟ่อง อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี (SOCIO-CULTURAL CHANGES IN KAREN COMMUNITIES : A COMPARATIVE CASE STUDY OF BANRAIPA VILLAGE THONGPHAPHUM DISTRICT, AND BANSANAE PHONG VILLAGE SANGKHLHABURI DISTRICT, KANCHANABURI PROVINCE. อ.ที่ปรึกษา รศ.ดร.งามพิศ สัตย์สงวน, 213 หน้า. ISBN 974-579-983-1

เป้าหมายการวิจัยคือ การเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในหมู่บ้านกะเหรี่ยง 2 แห่งคือ หมู่บ้านไร่ป่า ตำบลท่าขุนน อำเภอทองผาภูมิ และหมู่บ้านสะเนฟ่อง ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี โดยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย เรื่องการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในหมู่บ้านกะเหรี่ยง 2 แห่ง มีลัทธิฐานดังต่อไปนี้

1. หมู่บ้านสะเนฟ่อง เป็นครอบครัวขยายมากกว่าหมู่บ้านไร่ป่า
2. หมู่บ้านสะเนฟ่องมีครอบครัวขนาดใหญ่กว่าหมู่บ้านไร่ป่า
3. หมู่บ้านสะเนฟ่องมี เศรษฐกิจแบบเลี้ยงตนเองมากกว่าหมู่บ้านไร่ป่า
4. หมู่บ้านสะเนฟ่องมีอาชีพประเภทต่าง ๆ น้อยกว่าหมู่บ้านไร่ป่า
5. ประชากรในหมู่บ้านสะเนฟ่องไป เลือกตั้งน้อยกว่าประชากรในหมู่บ้านไร่ป่า
6. หมู่บ้านสะเนฟ่องมีโครงการพัฒนาน้อยกว่าหมู่บ้านไร่ป่า
7. ประชากรในหมู่บ้านสะเนฟ่องมีระดับการศึกษาต่ำกว่าประชากรในหมู่บ้านไร่ป่า
8. ผู้ปกครองของนักเรียนในหมู่บ้านสะเนฟ่อง เห็นความสำคัญของการศึกษาน้อยกว่าผู้ปกครองของนักเรียนในหมู่บ้านไร่ป่า
9. หมู่บ้านสะเนฟ่อง นับถือผีมากกว่าหมู่บ้านไร่ป่า
10. หมู่บ้านสะเนฟ่องมีพิธีกรรมเกี่ยวกับไสยศาสตร์มากกว่าหมู่บ้านไร่ป่า
11. หมู่บ้านสะเนฟ่องใช้วิธีการรักษาพยาบาลแบบไสยศาสตร์มากกว่าหมู่บ้านไร่ป่า
12. หมู่บ้านสะเนฟ่องมีการคุมกำเนิดน้อยกว่าหมู่บ้านไร่ป่า

ผลการวิจัยพบว่า ทุกข้อเป็นไปตามข้อลัทธิฐาน ยกเว้นข้อ 6 เนื่องจากหมู่บ้านสะเนฟ่องเป็นหมู่บ้านด้อยพัฒนา ทำให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องให้ความสนใจโดยการใส่โครงการพัฒนาต่าง ๆ ลงไปในหมู่บ้านสะเนฟ่อง ทั้งนี้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวบ้านสะเนฟ่อง ทำให้หมู่บ้านสะเนฟ่องมีโครงการพัฒนามากกว่าหมู่บ้านไร่ป่า

ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
สาขาวิชา สังคมวิทยา
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา อ.งามพิศ สัตย์สงวน
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

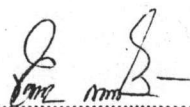
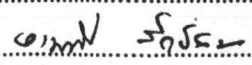
JINTANA KANCHANATAWAL : SOCIO-CULTURAL CHANGES IN KAREN COMMUNITIES: A COMPARATIVE CASE STUDY OF BANRAIPA VILLAGE THONGPHAPHUM DISTRICT, AND BANSANAEPHONG VILLAGE SANGKLHABURI DISTRICT, KANCHANABURI PROVINCE. THESIS ADVISOR : ASSO. PROFNGAMPIT SATSANGUAN, Ph.D, 213 PP. ISBN 974-579-983-1

The objective of this research is to make a comparative study of sociocultural changes in 2 Karen communities Banraipa, Thongphaphum District, and Bansanaephong, Sangklhaburi District, Kanchanaburi Province. The method used to collect the data is called "anthropological field work" or "participant observation" The hypothesis of this research are as follows :

1. Bansanaephong has a greater number of extended families than Banraipa.
2. Bansanaephong generally has larger size families than Banraipa.
3. The economy of Bansanaephong is more self-sufficient than that of Banraipa.
4. Bansanaephong has a smaller number of different occupations than Banraipa.
5. The residents of Bansanaephong use their right to vote less often than those of Banraipa.
6. Bansanaephong has fewer development projects than Banraipa.
7. The residents of Bansanaephong are less educated than those of Banraipa.
8. The majority of parents in Bansanaephong consider education as being of lesser importance than the majority of parents in Banraipa.
9. Bansanaephong has a greater belief in spirits and ghosts than Banraipa.
10. Bansanaephong has more supernatural rituals than Banraipa.
11. Bansanaephong has a greater belief in using supernatural powers to cure the sick; far more than Banraipa.
12. Bansanaephong uses birth control less than Banraipa.

The research result is that, every hypothesis is true except number six. Since Bansanaephong is more underdeveloped, therefore all government sectors in the village implement many more development projects. They hope to improve the quality of life of the Bansanaephong villages. And this is the reason why Bansanaephong has more numerous development projects than Banraipa.

ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
สาขาวิชา สังคมวิทยา
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ช

บทที่

1	บทนำ	1
	ความสำคัญและปัญหาการวิจัย	1
	วัตถุประสงค์ในการวิจัย	10
	ขอบเขตของการศึกษา	10
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	10
2	กรอบแนวคิดทฤษฎีและระเบียบวิธีวิจัย	12
	ก. กรอบแนวคิดทฤษฎี	12
	ข. ระเบียบวิธีวิจัย	33
	สมมติฐานการวิจัย	35
	แผนภูมิการเปลี่ยนแปลง	36
	นิยามศัพท์	37
3	ระบบทางสังคมของหมู่บ้านสะเนพ่อง	40
	ก. ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับหมู่บ้านสะเนพ่อง	40
	ข. ระบบสังคมของหมู่บ้านสะเนพ่อง	53
	1. ระบบครอบครัว	53
	2. ระบบเศรษฐกิจ	62
	3. ระบบการเมืองการปกครอง	73
	4. ระบบการศึกษา	83
	5. ระบบศาสนา	90

บทที่	หน้า
6. ระบบอนามัยและสาธารณสุข.....	102
4 ระบบทางสังคมของหมู่บ้านไร่ป่า.....	113
ก. ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับหมู่บ้านไร่ป่า.....	113
ข. ระบบสังคมของหมู่บ้านไร่ป่า.....	124
1. ระบบครอบครัว.....	124
2. ระบบเศรษฐกิจ.....	132
3. ระบบการเมืองการปกครอง.....	137
4. ระบบการศึกษา.....	143
5. ระบบศาสนา.....	149
6. ระบบอนามัยและสาธารณสุข.....	153
5 วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมใน ชุมชนกะเหรี่ยงบ้านสะเนพ่อง และบ้านไร่ป่า.....	160
6 สรุปและข้อเสนอแนะ.....	193
บรรณานุกรม.....	196
ภาคผนวก.....	200
ประวัติ.....	213

กิตติกรรมประกาศ

งานการท้าววิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ได้รับความร่วมมือช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ จากบุคคลหลายท่านด้วยกัน ซึ่งข้าพเจ้าขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ ด้วยความซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.งามพิศ สัตย์สงวน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณา สละเวลาอันมีค่าให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง ตลอดจนแนะแนวความคิดในการจัดทำวิทยานิพนธ์ตลอดมา

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ สุพัตรา สุภาพ ประธานกรรมการ สอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา สัญญาวิวัฒน์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเทศ ดินณะกุล กรรมการสอบที่ได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงให้วิทยานิพนธ์ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ คุณนงกาญจน์ บุรณากาญจน์ นักวิชาการศูนย์พัฒนาและ สงเคราะห์ชาวเขา จังหวัดกาญจนบุรี คุณชาญ อองอาจ หัวหน้าศูนย์พัฒนาและ สงเคราะห์ชาวเขา หน่วยบ้านสะเนพ่อง คุณสมชาย พลาการ เจ้าหน้าที่ศูนย์ พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาฝ่ายข้อมูลที่ทำให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐาน และจัดหาที่พักอาศัยขณะอยู่ในสนาม และเจ้าหน้าที่ศูนย์พัฒนาสงเคราะห์ชาวเขา

ขอขอบคุณ ผู้ใหญ่บ้าน ครูอาจารย์โรงเรียนบ้านไร่ป่า ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ครู อาจารย์โรงเรียนสุนทรเวช บ้านสะเนพ่อง รวมทั้งชาวกะเหรี่ยงทั้งสอง หมู่บ้านที่ทำให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

หากวิทยานิพนธ์นี้เป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษาหาความรู้ มากหรือน้อยเพียงใด ผู้ศึกษาขอน้อมแต่คุณพ่อ คุณแม่ ผู้ซึ่งคอยให้กำลังใจ และให้ทุกอย่างในชีวิตแก่ลูก เสมอมา พระคุณของท่านย่อมอยู่เหนือปิยวาจาและคำกล่าวขอบพระคุณใด ๆ ทั้งสิ้น

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

1	แสดงช่วงอายุประชากรในหมู่บ้านสะเนฟอง	44
2	การอพยพของกะเหรี่ยง	46
3	แสดงประเภทครอบครัว	53
4	ปัจจัยสำคัญในการเลือกคู่ครอง	58
5	รายจ่ายรวมทุกครอบครัวในหมู่บ้าน สะเนฟอง	66
6	แหล่งเงินกู้ในยามขาดสน	68
7	ความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ	79
8	จำนวนนักเรียนที่เข้าเรียน	86
9	การรักษาพยาบาล	104
10	โรคที่พบในเด็กแรกเกิด-15 ปี	104
11	น้ำดื่ม น้ำใช้	107
12	การคุมกำเนิด	111
13	แสดงช่วงอายุประชากรในหมู่บ้านไร่ป่า	119
14	แสดงประเภทครอบครัว	124
15	ปัจจัยสำคัญในการเลือกคู่ครอง	128
16	ความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ	141
17	จำนวนนักเรียนที่เข้าเรียน	146
18	การรักษาพยาบาล	154
19	น้ำดื่ม น้ำใช้	156
20	การคุมกำเนิด	159

สารบัญภาพ

	หน้า
แผนภูมิการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมชุมชนกะเหรี่ยง	39
แผนที่อำเภอสังขละบุรี	42
แผนที่หมู่บ้านสะเนพ่อง	43
แผนที่อำเภอทองผาภูมิ	115
แผนที่หมู่บ้านไร่ป่า	116
แผนผังแสดงศัพท์ทางเครือญาติกะเหรี่ยงที่บ้านสะเนพ่อง	61
แผนผังแสดงศัพท์ทางเครือญาติกะเหรี่ยงที่บ้านไร่ป่า	131
แผนที่จังหวัดกาญจนบุรี	203

